

Liikenne- ja viestintävaliokunta

HE 24/2015

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain, tieliikennelain ja rikoslain 23 luvun 9 ja 12 §:n muuttamisesta

UUSIEN LIKKUMISVÄLINEIDEN SUHDE LAKISÄÄTEISEEN LIIKENNEVAKUUTUKSEEN ON SELVENNETTÄVÄ

Hallituksen esityksessä [HE 24/2015](#) säädetään jalankulkua avustavista ja korvaavista liikkumisvälineistä ja kevyistä sähköajoneuvoista, joiden käyttäminen sallitaan tieliikenteessä 1.1.2016 alkaen. Epäselväksi jää kuitenkin esityksen suhde lakisääteiseen liikennevakuutukseen ja tuleeko laitteille ottaa liikennevakuutusta.

- Finanssialan Keskusliitto (FK) ja Liikennevakuutuskeskus (LVK) esittävät yhteisenä lausuntonaan, että jalankulkuun rinnastettavia uusia liikkumisvälineitä (2 §) eikä kevyitä sähköajoneuvoja tulkittaisi liikennevakuutuslaissa moottoriajoneuvoksi (19 a §).
- FK ja LVK eivät siis kannata lakisääteisen liikennevakuutuslain soveltamisalan laajentamista uusiin liikkumisvälineisiin eikä näille laitteille pidä asettaa velvollisuutta ottaa lakisääteistä liikennevakuutusta.
- Kansalaisten oikeusturvan kannalta on tärkeää, että uusien liikkumisvälineiden käytön suhde lakisääteiseen liikennevakuutukseen on selkeä ennen kuin uudet laitteet voidaan ottaa käyttöön tieliikenteessä.

1 Jalankulkua ja pyöräilyä avustavat tai korvaavat liikkumisvälineet eivät kuulu lakisääteisen liikennevakuutuksen piiriin (max. 1 kW tai max. 15 km/h)

Uudet jalankulkua avustavat tai korvaavat liikkumisvälineet tulevat todennäköisesti saavuttamaan suuren suosion nuorison piirissä. Näiden laitteiden tehot ovat ajoneuvolakia koskevan ehdotuksen mukaan enintään 1 kW ja nopeus enintään 15 km/h (2 §). Hallituksen esityksen perusteluissa laitteita luonnehditaan kevyinä mukana kuljetettavina henkilökuljettimina, joiden tilantarve on pieni ja ne soveltuvat myös joukkoliikennevälineessä tai auton tavaratilassa kuljetettaviksi. Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että **nämä liikkumisvälineet rajataan ajoneuvolain ulkopuolelle, mitä FK kannattaa.**

FK:n näkemyksen mukaan jalankulkua avustavat tai korvaavat laitteet eivät kuulu myöskään liikennevakuutuslain soveltamisalaan, koska kyse ei ole ajoneuvosta. Lakisääteinen liikennevakuutus ei sovi luonteensa puolesta jalankulkua avustavien laitteiden vakuuttamiseen. **Jalankulkua avustavia laitteita ei tule käsitellä millään tavalla osana lakisääteistä liikennevakuutuslakia.** Näiden laitteiden ostajien ja käyttäjien

tulisi varautua itse mahdollisiin vahinkoihin aivan kuten kuljettaessa nykyisin esimerkiksi potkulaudalla tai polkupyörällä. Vakuutusalan näkemys asiasta vastaa mm. Ruotsissa, Norjassa ja Tanskassa omaksuttua käytäntöä.

FK:n tulkinnan mukaan liikennevakuutuslakia ei myöskään sovelleta ajoneuvolain 19 §:ssä tarkoitettuihin polkupyöriin, joissa on enintään 250 watin tehoinen sähkömoottori ja jotka toimivat vain poljettaessa ja kytkeytyvät toiminnasta viimeistään nopeuden saavuttaessa 25 km/h. Nämä ovat luonteeltaan polkupyöräilyä avustavia laitteita eivätkä ne kuulu liikennevakuutuslain soveltamisalaan. Myös tältä osin FK:n tulkinta vastaa Pohjoismaista käytäntöä.

2 Ajoneuvolaissa tarkoitettujen kevyiden sähköajoneuvojen suhde liikennevakuutuslakiin tulisi selkiyttää - FK ei kannata liikennevakuutuslain soveltamisalan laajentamista uusiin liikkumisvälineisiin

Hallituksen esityksessä määritetään kokonaan uusi ajoneuvoluokka kevyille sähköajoneuvoille. Kevyeksi sähköajoneuvoksi katsottaisiin sellainen sähkömoottorilla varustettu ajoneuvo, jonka teho on enintään 1 kW ja nopeus on enintään 25 kilometriä tunnissa ja joka ei täytä muun kevyen ajoneuvon määritelmän vaatimuksia (19 a §). Kevyitä sähköajoneuvoja on ajoneuvolain mukaan esimerkiksi alle 1 kW tehoiset Segwayt, senioriskootterit tai tietyt tasapainolaudat (ks. edellä kuva 2). Lain yksityiskohtaisten perusteluiden (s. 18) mukaan **kevyet sähköajoneuvot rinnastetaan teknisesti polkupyöriin ja näihin sovellettaisiin pääsääntöisesti polkupyöräilijöiden liikennesääntöjä**. Lisäksi kävelijöiden nopeuteen sovitettuna tasapainossa pysyviä kevyitä sähköajoneuvoja saisi käyttää myös jalkakäytävällä.

FK katsoo, että Suomessa tulisi ensisijaisesti noudattaa muiden Pohjoismaiden linjausta siitä, että kevyiden sähköajoneuvojen käyttäminen ei edellytä lakisääteisen liikennevakuutuksen ottamista. Näiden kulkuneuvojen luonne rinnastuu polkupyöriin, jolloin valtaosa kuluttajista ei myöskään miellä näiden laitteiden kuuluvan lakisääteisen liikennevakuutuksen piiriin. Emme myöskään pidä perusteltuna, että mm. tasapainolautojen käyttämisestä johtuneet henkilövahingot kuuluisivat luonteensa puolesta lakisääteisen liikennevakuutuksen piiriin. Kevyillä sähköajoneuvoilla aiheutuneisiin mahdollisiin vahinkoihin tulisi varautua muutoin kuin lakisääteiden liikennevakuutusjärjestelmän kautta esimerkiksi ottamalla vapaaehtoinen tapaturmavakuutus.

3 Muut liikennevakuutuslain kokonaisuudistuksessa pohdittavat vaihtoehdot

Hallituksen esityksessä on viitattu myös toiseen vaihtoehtoon, jossa uudet liikkumisvälineet nimenomaisesti **vapautettaisiin liikennevakuutuslaissa liikennevakuuttamisvelvollisuudesta**. FK ei kannata tällaista vaihtoehtoa, koska se johtaisi erittäin raskaaseen ja epätarkoituksenmukaiseen lopputulokseen.

Uusien liikkumisvälineiden nimenomainen vapauttaminen liikennevakuuttamisvelvollisuudesta tarkoittaa voimassa olevan lainsäädännön mukaan sitä, että laitteiden käyttäjien ei tarvitse ottaa liikennevakuutusta, mutta laitteilla aiheutetut vahingot ja laitteen käyttäjän omat henkilövahingot eläke-etuuksineen korvataan Valtiokonttorin toimesta. Uusien liikkumisvälineiden nimenomainen vapauttaminen liikennevakuuttamisvelvollisuudesta johtaisi nurinkuriseen tilanteeseen, jossa uusien liikkumisvälineiden käyttäjät saisivat siis liikennevakuutuslain kattavan henkilöturvan ilman

erillistä maksua. Käytännössä laskun tästä ratkaisusta maksaisivat veronmaksajat. Keskustelua on käyty myös siitä, että Valtiokonttorin vastuut siirrettäisiin Liikennevakuutuskeskukselle. Tämä tarkoittaisi sitä, että ajoneuvojen, moottoripyörien ja mopojen omistajat maksaisivat uusilla liikkumisvälineillä tapahtuneet vahingot. FK ei pidä tällaisia ratkaisuja perusteltuina.

FK huomauttaa, että kyse on korkean riskin laitteista, joita käyttävät pääasiassa nuoret henkilöt todennäköisesti vilkkaan jalankulkuliikenteen joukossa. Vahinkoriski on siten merkittävä ja vahingot ovat kalliita esimerkiksi nuoren henkilön loukkaantuessa vakavasti. Laitteiden määrän arvioivaan nousevan vuonna 2016 noin 160.000 – 275.000 yksikköön. Kyse ei siis ole marginaalitapauksista ja vahinkoriskit ovat merkittävät. **Tällaisten laitteiden käyttämisestä aiheutuvia vahinkoja ei tule siirtää veronmaksajien eikä muiden liikennevakuutuksen ottaneiden henkilöiden kustannettavaksi.** Uusien liikkumisvälineiden nimenomainen vapauttaminen liikennevakuuttamisvelvollisuudesta ei ole oikeudenmukainen eikä liikennevakuutusjärjestelmän kannalta toimiva ratkaisu.

FK katsoo, että ehdottamamme ratkaisu ongelmaan olisi toimivin sekä kuluttajien että Valtiokonttorin kuin myös liikennevakuutusjärjestelmän kannalta. Jos FK:n ehdotus ei saa kannatusta, voimassa olevan liikennevakuutuslain mukaan uusille liikkumisvälineille on lähtökohtaisesti otettava liikennevakuutus 1.1.2016 alkaen. Ratkaisu olisi Pohjoismaisittain poikkeuksellinen. Myöskään kuluttajat eivät todennäköisesti mieltäisi sitä, että esimerkiksi tasapainolautoille olisi otettava lakisääteinen liikennevakuutus, mikä johtaisi merkittävään vakuuttamattomien ajoneuvojen määrän nousuun. Tämä merkitsisi Liikennevakuutuskeskuksen korvausmenon ja lopulta liikennevakuutusmaksujen nousua. FK huomauttaa, että mm. näistä syistä hitaasti enintään 15 km/h kulkevia ajoneuvolain soveltamisalan ulkopuolelle jääviä jalankulkua avustavia ja korvaavia liikkumisvälineitä ei tulisi lainkaan käsittää osaksi liikennevakuutuslakia. Liikennevakuuttamisvelvollisuuden tulisi koskea tässäkin tapauksessa vain kevyitä sähköajoneuvoja.

Uusien liikkumisvälineiden vakuuttamisprosessia vaikeuttaisi myös se, että uusia liikkumisvälineitä ei koske rekisteröintivelvollisuus. Ilman asianmukaista uusien laitteiden tunnistusmenetelmää (esim. QR-koodi) lakisääteisen liikennevakuuttamisvelvollisuuden täyttämistä on mahdotonta seurata tai valvoa. On lisäksi huomioitava, että lakisääteisen liikennevakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönti johtaa vakaviin seuraamuksiin. Uusien liikkumisvälineiden osalta tulisikin varmistua siitä, että laitteiden ostajilla ja käyttäjillä on tiedossa laitteen käyttämiseen liittyvät lakisääteiset velvoitteet 1.1.2016 alkaen. Lisäksi on otettava huomioon, että uusien liikkumisvälineiden tapauksessa vakuuttamisvelvollinen (uusien liikkumisvälineiden omistaja tai pysyvä haltija) voi olla alaikäinen.

Jalankulkuun ja polkupyöräilyyn rinnastettavien vahinkotilanteiden korvaaminen liikennevakuutusjärjestelmästä voi johtaa vaikeisiin näyttötilanteisiin ja vahingon kohdistaminen oikeaan laitteeseen voi aiheuttaa huomattavan monimutkaisia tilanteita verrattuna autojen ja moottoripyörien vahinkotilanteisiin. Edelleen arvioimme, että uusilla liikkumisvälineillä aiheutuneiden vahinkojen määrä nousisi suhteettoman isoon rooliin verrattuna henkilöautojen vahinkokehitykseen.

Lopuksi FK toteaa, että kevyiden sähköajoneuvojen vakuuttamista koskevan ratkaisun tulisi olla kuluttajille ymmärrettävä ja liikennevakuutusjärjestelmän kannalta toimiva ja perusteltu. FK:n näkemyksen mukaan liikennevakuutuslain soveltamisalaa ei tulisi laajentaa uusiin liikkumisvälineisiin.